

Cseh Gergő Bendegúz:

Oxfordi egyetemisták két útja a magyar forradalomba

Az 1956-os forradalom kitörése váratlan, soha nem látott nemzetközi reflektorfénybe állította Magyarországot és a szocialista kísérlet közel fél évszázada alatt példátlan forradalmat vívó magyarokat. A szuezi válság október végi kitörése ugyan megosztotta a nemzetközi közvélemény figyelmét, de a budapesti események, nem utolsósorban a kétszáz-ezer menekült kálváriájának, az ún. „magyar ügy” ENSZ-beli tárgyalásának és a kádári megtorlás páratlan kegyetlenségének következtében, még hónapokig kiemelkedő hírnek számítottak.

A forradalom kitörése természetesen nagy számban vonzotta Budapestre a külföldi újságírókat, fotóriportereket, közéleti személyiségeket. A Belügyminisztérium egy 1957-ben összeállított lista tanúsága szerint 160 főre becsülte a forradalom napjaiban Magyarországon tartózkodó nevesebb külföldi személyek számát.¹ A nyugati hírügynökségek és nevesebb sajtóorgánumok közül 1957 októberében és novemberében Magyarországról tudósított a Reuters, a BBC, a United Press, az AP, a *The New York Times*, a *New York Herald Tribune*, a *New York Post*, a brit *Daily Express*, *Daily Telegraph*, *Daily Mail* és *Daily Worker*, a francia *Paris Match*, *Le Figaro*, az osztrák *Die Presse*, az olasz *Corriere della Sera* vagy a jugoszláv *Politika*.² Sem a magyar Belügyminisztériumban, sem pedig a világsajtóban nem keltett ugyanakkor komoly feltűnést néhány brit egyetemista, akik 1956 októberében, illetve 1957 januárjában két alkalommal is beutaztak az országba egyfelől személyes érdeklődésüktől, másfelől humanitárius elkötelezettségüktől vezettetve. Igaz, hazatértük után néhány cikket közöltek magyarországi útjukról a brit lapok (mint például a devon megyei napilap, a *The Western Morning News* 1956. november 21-én), a magyar állambiztonsági szervek pedig mindkét útjuk során rövid időre őrizetbe is vették a fiatalokat, azonban az említett 160-as listára egyiküket sem tartották érdemesnek felvenni. Pedig a magyar forradalomban kivételes módon tevékenyen is részt vállaló csoportban – vagy inkább csoportokban – két világhírű művész – a magyar származású Oscar-díjas filmrendező, filmproducer, az épp a forradalom évében elhunyt Sir Alexander Korda, illetve a Magyarországon főként történelmi tárgyú regényei révén ismert angol költő, regényíró, Robert Graves – unokaöccse is jelen volt.

Az 1956. október 31. és november 9. között lezajlott első úton John Roger Cooper (Robert Graves unokaöccse), Anthony Clive Lord, Russel Taylor, valamint Michael Korda (a filmrendező, producer unokaöccse) vettek részt. A 10 napos út során a budapesti II. számú Klinikára, személyesen a megbízhatónak tekintett Hajnal Imre professzor, a II. sz. Belgyógyászati Klinika igazgatója számára szállítottak penicillint, majd pár nap elteltével átérték a forradalmat leverő szovjet támadást is. Ez alkalommal részt vettek az Astoria környékén a barikádok építésében, majd maradék élelmüket és cigarettájukat a felkelők között szétosztva a brit követségre menekültek. Később újságíró-igazolványokat hamisítottak maguknak, melynek révén Ausztrián keresztül végül kiutazhattak az országból.³

1957 januárjában már nem jutottak el saját erejükből Budapestig az angol fiatalok. Az 1957 január 15-én Jugoszlávián keresztül⁴ beutazó diákok – John Roger Cooper mellett Judith Ursula Cripps, valamint két testvér: Basil David és Clive Anthony Lord (utóbbi Cooper társa volt a novemberi kalandban is) – Szegeden eltöltöttek egy éjszakát és még üzemanyagot is tudtak vételezni a szovjet katonai parancsnokságtól⁵, de Kecskeméten már a magyar elhárítás kezére kerültek. Ekkor ugyanis a Katona József Gimnázium meglátogatását megakadályozandó a magyar állambiztonsági szervek emberei mind a négyüket letartóztatták. Mialatt a belső reakció elhárító osztályon kihallgatásuk zajlott, az autójukat – szintén az állambiztonságiak – megrongálták. Az angol fiatalok a sérült autóval csak Kecskemét határáig jutottak, majd az ő figyelésükre kiküldött operatív személyektől kértek segítséget, így ők vontatták vissza az autót a kecskeméti szállodához. Este még újabb operatív cselet eszelt ki az állambiztonság: magukat budapesti küldöttségnek álcázva próbálták kifaggatni az angolokat jövetelük céljáról, de ők ragaszkodtak utazásuk turisztikai céljainak hangoztatásához.

Ekkorra azonban az állambiztonsági szervek már néhány zavarba ejtően közvetlen „bizonyítékot” is szereztek a diákok hírszerző tevékenységére vonatkozóan, így ők már a

következő nap Budapestre, a Belügyminisztérium Vizsgálati Főosztályának Fő utcai épületébe kerültek. Az első számú „bizonyíték” a 21 éves Cooper ellen szólt, hiszen nála találtak egy, a brit Hadügyminisztérium által kiadott *The Soviet Army Uniforms and Insignia*⁶ (1950) című kiadványt, melynek címlapján a *The School of Military Intelligence*⁷ 1953-as könyvtári pecsétje volt látható. Cooper, aki saját bevallása szerint katonai szolgálata idején kapott hírszerző kiképzést is, a kihallgatáson azt állította, hogy a könyvet a kiképzés során a könyvtárból egyszerűen ellopta.⁸ A jelek szerint a legcsekélyebb mértékben sem konspiráló „hírszerzők” ezen kívül maguknál tartották még egy egyoldalas listán az orosz katonai vezényszavak angol fordítását, angliai magyar emigránsok mintegy húsz darab írásos üzenetét otthon maradt családtagoknak, barátoknak, valamint 18 darab, Cooperék novemberi utazása során készített fényképet. Ezek a képek javarészt az Astoria környékén barikádokat építő budapestieket, molotov-koktélokot készítő forradalmárokat és a pesti utcákon beszélgető fegyvereseket ábrázolnak. A fényképek talán legbeszédesebb darabja egy elegáns, bundás középkorú nőt mutat, aki kockakövet hord az Astoriánál épülő barikádra, melynek egyik fő alkotóeleme a Ruházati Cikkek Áruházának hirdetőtáblája.⁹

Az oxfordi diákok hírszerző tevékenységére utaló másik „nyom” volt, hogy Coopert korábban már kiutasították Jugoszláviából, igaz, a korabeli újságcikkek tanúsága szerint azért, mert a szállodai szobájából egy égő cigarettacsikket dobott az utcára, ahol eltalált egy férfit, akivel emiatt verekedésbe keveredett. Nem javított Cooper helyzetén egy másik, a családjával kapcsolatos adat sem: a magyar állambiztonsági szervek ugyanis tudtak róla, hogy öccsét, Paul Coopert korábban hetekig tartották fogva a Szaharában dél-marokkói fegyveresek azzal a váddal, hogy Franciaországnak kémkedett.

A kihallgatások végeztével a négy angol diákot – a magyar menekültek Ausztriába szökésében segédkező Einar Ross norvég és Meyer Roraback amerikai egyetemistákkal együtt – 1957. február 1-jén egyéb retorziók nélkül kiutasították az országból, de egészen a rendszerváltozásig mindannyiukat ún. tiltó névjegyzéken tartották, tehát Magyarországra való beutazásukat tiltották.

A fentieknél több bizonyíték nem maradt fenn a Cooper és társai ügyével foglalkozó vizsgálati dossziében és természetesen a kihallgatások során mind a négy diák tagadta a kémkedés vádját. A magyar állambiztonságiak már a január 15-ei röszei határátkelestől kezdve szorosan nyomon követték a beutazó angolokat (a belgrádi konzulátus révén minden bizonnyal előre értesültek érkezésükről), elegendő szervezettséggel rendelkeztek kecskeméti programjuk megakadályozásához, tervszerűen gátolták meg a város elhagyását és még egy konspirált találkozót is megszerveztek a diákok szándékainak kifürkészésére. A fentiek, valamint a későbbi vizsgálat villámgyors lefolytatása és az angol diákok rövid úton való kiutasítása azt valószínűsíti, hogy maguk az állambiztonsági szervek sem tekintették tényleges hírszerzőnek az oxfordi diákokat, beutazásukban inkább jó alkalmat találtak egy úgynevezett állambiztonsági „játzsma” lefolytatására, melyben az idealista brit fiatalok segítő szándékú vállalkozását egy meggyőzőnek tűnő kémkedési ügyé dagasztották. A magyar állambiztonsági szerveknek mindenesetre ennyi elegendő volt ahhoz, hogy sajtókommuniké kiadásával támasszák alá az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottságának hírhedt 1956. december 5-ei határozatát, mely szerint az 1956-os események kirobbanásának meghatározó eleme volt a nemzetközi imperializmus tevékenysége. Természetesen nem kevésbé fontos cél volt a forradalom alatt működött egyetemi forradalmi diákbizottságok nyugati kémekkel, kémszervezettekkel fenntartott kapcsolatának bizonyítása, vagy legalább annak demonstrálása.

Az angol diákok két útjának dokumentumai szimbolizálják az 1956 novemberé és 1957 januárja között lezajlott változásokat: míg novemberben még felkelőkel barátkoztak, forradalmárokat fényképeztek, gyógyszersegélyt közvetítettek, barikád építésében segédkeztek, addig alig két hónap múlva már nem alanyai, csak tárgyai, passzív résztvevői lehettek egy magyar állambiztonsági játzsmanak, melynek során az önmagát feltűnő gyorsasággal újjászervező magyar állambiztonsági szerv kíváncsiságtól és segítő szándéktól egyaránt hajtott vállalkozásukból kreált egy kémkedési ügyet a berendezkedő Kádár-rendszer legitimitásának alátámasztására. Hogy a magyar állambiztonság 1957 januárjában mindezt az említett tervszerűséggel képes volt végrehajtani, az tűnik a V-142386 jelzetű vizsgálati dossziében dokumentált eset(-ek) legfőbb tanulságának.

1. A „The Western Morning News” című angol lap 1956. november 21-i számában megjelent cikk fordítása

A devon megyei egyetemista, aki tanúja volt, amint az orosz tankok eltiporják Budapest rövid életű szabadságát

Írta Roger Cooper

A cikk szerzője 21 éves és az oxfordi St. John's College keleti nyelvek szakának hallgatója. Anyja dr. Rosaleen Cooper Parknasilla, Bishopsteigtonban lakik és mint orvos praktizál a Teignmouth és Chudleigh körzetekben. Unokaöccse Robert Graves költőnek és két testvére van, bátyja Dan jelenleg Kanadában él, öccse Paul szintén Oxfordban van. Paul Cooper négy hétig a szaharai börtön foglya volt, ugyanis elfogták a dél-marokkói lázadók és a franciák részére végzett kémkedés vádjával fogva tartották. A szerző október 30-án utazott Londonból Magyarországra.

Három héttel ezelőtt határoztam el, hogy Magyarországra megyek, hogy segítsék a szabadságharcosoknak. Három oxfordi barátommal: Russel Taylорral, Christopher Lorddal és Michael Kordával - utóbbi az elhunyt Sir Alexander Korda unokaöccse - együtt indultunk Oxfordból és magunkkal vittünk 200 font értékű penicillint, magukat megnevezni nem kívánó barátaink ajándékát.

Az volt az utasításunk, hogy személyesen vigyük el az orvosságot Budapestre egy orvosnak. Tudtuk, hogy a kollégáink nem fognak engedélyt adni arra hogy elmenjünk, így mi annak megkérése nélkül indultunk el.

Egyenesen Brüsszelbe repültünk és ott beszálltunk bátyám, Dan ott lévő kocsijába. 30 órával később, két pihenővel Bécsbe értünk és ott megtudtuk, hogy a Vöröskereszt ellátmányok közül sok az oroszok kezébe jut. Sikertelenül próbálkoztunk a vízumszerezéssel, de minden nehézség nélkül átjutottunk a vasfüggönyön Magyarországra. Néhány órával később az oroszok lezárták a határt.

Az első éjszakát Győrben, Nyugat-Magyarország fővárosában töltöttük. Sok helyi forradalmi vezetővel találkoztunk, akik elmondották nekünk, hogy mi az igazságos céljuk: az orosz csapatok kizavarása, szabad választások, egy független és semleges Magyarország létrehozása. Ragaszkodtak ahhoz, hogy elismerjék őket hősöknek és nem pedig fasisztáknak vagy ellenforradalmároknak. Elvittek a katonai parancsnokságra és ott a katonák igen melegen fogadtak. Ismét és ismét azt kérdezték tőlem, hogy „mikor fog a nyugat segítséget küldeni?”

A következő reggelen továbbutaztunk Budapestre, melynek során az orosz tankok és teherautók százai mellett haladtunk el. Mindenki azt hitte, hogy a forradalom győzött, habár az idősebbek között volt egy olyan végzetes érzés, hogy az oroszok soha nem fogják elhagyni Magyarországot. Midőn beértünk a városba az emberek megállítottak minket és ujjongtak. Mindenki tudott a rozzant gépkocsin érkező angol diákokról, akiknek megérkezését már a Szabad Európa bejelentette. Minden házon pompázott a nemzeti színű zászló, rajta fekete csík gyászként azokért az ezrekért, akiket az első felkelés alkalmával az orosz tankok megöltek. Dacára a jelentős sérüléseknek a város úgy látszott visszatér a normális élethez és a polgárok között optimizmus volt érezhető. „Végre Magyarországiért és nem az oroszokért dolgozhatunk” mondták.

Átadtuk a penicillint és aztán végigvezettek minket a Központi Klinikán, ahol az orvostanhallgatók berendezték főhadiszállásukat. Ők az ambulancián és segélynyújtó helyen kívül egy igen jó rádióállomást létesítettek és saját napi újságjukat is kinyomtatták. A fegyvertáruk tele volt szerzett fegyverekkel és örök őrizték a bejáratot.

A Hotel Astoriában vettünk ki szobát és teljesen kimerülve korán lefeküdtünk, de osztoztunk a magyarokkal a győzelem nagyszerű érzésében.

Álmainkat hajnali három órakor megzavarta az ágyútűz hangja. Hajnalban rájöttünk, hogy az oroszok támadást kezdtek és mi el voltunk vágva a követségtől. Rájöttünk, hogy egyetlen dolgot tehetünk: segítünk a harcosoknak védelmük előkészítésében. Az első harcokban megrongálódott villanylámpa oszlop, drótok és villamossínek segítségével egészen tűrhető barikádot építettünk. Röviddel ezután az orosz tankok támadást indítottak és mi a harcok közepébe kerültünk. A felkelők befészkelődtek a szállóval szembeni épületbe, mely a sors iróniájából éppen a Szovjet-Magyar Barátság Háza volt és onnan gépfegyverezték a tankokat. Néhány Molotov-koktélt dobtak le és két tankot tönkretettek.

Molotov-koktélokot – benzinnel és olajjal töltött palackokat – dobáltak a harckocsikra, melyeknek benzintankja sikeres dobás esetén felrobbant.

Egy 12 éves fiú – aki később csúnyán megsebesült – egyik felső ablakban foglalt el lesárlást. Ő általában gépfegyverét a szállóban tartotta, hogy az anyja nem tudjon arról, hogy harcol.

A harc tovább folyt vasárnap és hétfőn, és a felkelők kénytelenek voltak visszavonulni, mivel az oroszok addig akarták löni őket, amíg mind meg nem halnak. Úgy a szemben lévő ház, mint a mi szállónk teljesen szét volt lőve. Féltünk attól, hogy az oroszok beküldik a gyalogságukat és így kedden elindultunk a követségre, miközben még folytak a harcok. Egy magyar vezetett minket a mellékutcákon, ahová az orosz tankok nem tudtak behatolni.

Két napig igen nyomasztó hangulatban voltunk a követségen. Nem volt elegendő kenyérünk és túl sok újságíró volt együtt, akik nem tudták kijuttatni az országból az év legnagyobb történetét. Hamarosan felfedeztük, hogy ami a kijutást illeti igen kedvezőtlen helyzetben vagyunk. Nem volt újságíró igazolványunk és nem voltunk újságírók. Az oroszok kémeknek tekintenének. Az egyetlen járható út az volt, hogy újságírónak adjuk ki magunkat. Egy igen hatásos iratot gépeltem, mely szerint a „The Western Morning News” riportere vagyok és a többiek hasonlóan cselekedtek. Hozzácsatoltam a fényképemet és egy csomó jelentőség nélküli pecsétet és bélyeget. Az eredmény elég jónak bizonyult ahhoz, hogy becsapjuk az oroszokat és néhány nap múlva biztosítékot kaptunk a parancsnokságtól. Idő közben megtekintettük a város legcsúnyább részeit, ahol egész utcák romokban heverték és ahol halott emberek még mindig kenyeret szorítottak magukhoz. Végül elutaztunk Bécsbe.

Kollégáink igen megértően kezelték a tanév közepén történt eltávozásunkat és nem kaptunk büntetést. Visszatérve Oxfordba már tisztábban látom 10 napi magyarországi élményeimet. Legélénkebb benyomást az egész magyar nemzet hihetetlen bátorsága gyakorolta rám. Pusztá kézzel támadtak meg orosz tankokat és megsemmisítették azokat és egyszer sem láttam a legcsekélyebb félelmet sem rajtuk. A másik benyomásom az a fennkölt bizalom amit a magyarok a nyugatba vetettek. Éveken keresztül felkelésre szólították fel őket és amikor fellázadtak, akkor nem kaptak semmit, csak szavakat, amikor pedig páncéltörő fegyverekre lett volna szükségük. Mi országunk nagykövetének éreztük magunkat és mindannyiunknak fájtt látni milyen sokat vártak a magyarok és milyen keveset kaptak.

Dacára a sötétségnek ami most Magyarországra nehezedik továbbra is van reménysugár. Bármilyen kicsi is Magyarország, nagy csapást mért a Szovjet Oroszország hatalmára, csapást, amely elvezethet a kommunizmus halálához.

[The Western Morning News, 1956. november 21.]

2. A Belügyminisztérium II/5. osztályának jelentése az angol egyetemisták utazásáról és a velük szembeni intézkedésekről

Bm. ORFK II/5. Osztály¹⁰

SZIGORÚAN TITKOS!

Jelentés

Budapest, 1957. január hó 16-án

Jelentjük, hogy f. hó 15-én utasításra figyelés alá vettünk négy angol diákot, névszerint [sic!]:

Clive Anthony Lord 1935
útlevélszáma: 105769

Judith Urzula¹¹ Crips 1938
útlevélszáma: 506487

Basil Dávid [sic!] lord
útlevél szám: 483785

John Roger Cooper
útlevél száma: 5880097

akik Szeged felől a budapesti országúton haladtak Kecskemét felé a QF.8408 rendszámú Volkswágen [sic!] gyártmányú gépkocsival.

Nevezettek az esti órákban érkeztek meg Kecskemétre és a kecskeméti szállodában szálltak meg kb. 20. h-kor. Az éjszakát a szállodában töltötték.

Folyó hó 16-án, 9. h. után elhagyták a szállodát és a Katona József gimnáziumot akarták meglátogatni, ezt a tevékenységük ellenőrzésére küldött operatív munkások megakadályozták. Ezekután igen agresszíven léptek fel, nyíltan lefényképezték a figyelőket és gépkocsiukat [sic!], valamint az arra haladó szovjet katonákat.

A történetek után a fényképezőgépüket elvették és a benne lévő filmet kihúztuk a gépből. Mivel a továbbiakban is erőszakoskodtak, mind a négyüket bekísértük a rendőrség épületébe, ahol átvizsgáltuk csomagjaikat és személyi motozást tartottunk náluk, mert észrevettük, hogy nem mindent raktak ki a zsebükből.

Miután a motozásnál elvett anyagokból nyilvánvalóvá vált, hogy a négy angol diák nem turistaként utazott be Magyarországra, hanem hírszerzés céljából, arra az időre, míg érintkezést tudtunk kapni felsőbb vezetőinkkel, gépkocsijukat megrongáltuk.

Az anyagok között találtunk többek között egy könyvet „szovjet hadsereg”¹² címmel, melyet a School of Military Intelligence könyvtárából vehettek ki.

Valamint Ábrányi Aurél¹³ általunk ismert hírszerző címét és több magyar címet találtunk, amelyek arra utaltak, hogy az egyetemi ifjúság Forradalmi Bizottságával vették fel a kapcsolatot.

Miután a rendőrségről elbocsájtottuk [sic!] őket beültek gépkocsiukba [sic!] és Budapest felé akartak eltávozni, azonban a gk. nem ment, csak nagynehezen [sic!] tudtak vele elmenni Kecskemét határáig. Tekintve, hogy továbbmenni nem tudtak és miután a figyelőket megkérték, bevontattuk kocsijukat Kecskemétre, ahol ismét a szállodában helyezkedtek el.

Este 21. h-kor ismét felkerestük őket, mint akik Budapestről jöttek és érdeklődtünk útjuk céljáról. Azt mondták, hogy turisták, átutazóban vannak Magyarországon. Elmondották, hogy a rendőrségen elvették a noteszukat, amelyet igen sajnáltak. Megnyugtattuk őket, hogy minden elvett dolgukat a bp-i Brit Követségen megkaphatják. Megkérdezték, hogy bemehetnek-e a budapesti Brit Követségre. Megígértük, hogy holnap, azaz f. hó 17-

én reggel segítünk megcsinálni a gépkocsijukat és még elindulásuk előtt választ kapnak kérdésükre.

Kifejtették, hogy nagyon sajnálják, hogy minket lefárasztottak Budapestről. Mi azt választottuk, hogy ez igazán semmiség, mert ők ugyanezt megtették volna velünk Angliában.

Megjegyzés:

A jelentéshez csatoljuk a négy diáktól elvett feljegyzések, iratok jegyzékét¹⁴.

Jávor Miklós rny. őrgy.
alo.vez.h.

[ÁBTL 3.1.9. V-142386. Géppel írt tisztázat Jávor Miklós saját kezű aláírásával. A jelentés alján a következő kézzel írt megjegyzés olvasható: L: Dobróka alzds.]

3. A Belügyminisztérium II/5. osztályának feljegyzése az angol egyetemistákkal szemben alkalmazandó eljárásról

Bm. ORFK II/5. Osztály

SZIGORÚAN TITKOS!

Feljegyzés

Budapest, 1957. január hó 16-án

Folyó hó 15-én Jugoszláviából átutazó visummal [sic!] Röszkénél belépett a magyar határon:

Clive Anthony Lord 1935

Judith Ursula Cripps 1938

Basil David Lord

John Roger Cooper

Nevezettek angol állampolgárok az oxfordi egyetem hallgatói. Annak ellenére, hogy útlevelemben fel van tüntetve az országon való megállás nélküli egyszeri áthaladás, úgy Szegeden, mint Kecskeméten megálltak és egyetemeket, főiskolákat kerestek fel, továbbá leszólítottak különböző személyeket.

Feltartóztatásuk f. hó 16-án reggel történt Kecskeméten. Személyi podgyászuk [sic!] és a gk. átkutatása folytán a náluk talált feljegyzések és levelek, továbbá címek kétséget kizárólag bizonyítják nevezettek hírszerző tevékenységét.

Fentiek alapján javaslom:

1. Alapos kihallgatásukon keresztül pontosan tisztázni küldetésük célját, majd a náluk talált levelek és címek adójának pontos kilétét.
2. Kihallgatásuk után az összanyag felhasználásával sajtóban közzé tenni tevékenységüket.
3. Miután tevékenységükről sajtóközlés megjelent ugyancsak a kiutasításuk is közölve van, úgy lekísérve őket Hegyeshalomra áttenni az osztrák határon.

Dobróka János rny. alezrd.
osztályvezető

[ÁBTL 3.1.9. V-142386. Géppel írt tisztázat Dobróka János saját kezű aláírásával.]

4. A Belügyminisztérium II/5. osztályának javaslata sajtókommuniké megjelenítésére az angol egyetemisták hírszerző tevékenységével kapcsolatban

Belügyminisztérium
ORFK Politikai Nyomozó Főosztály
Vizsgálati Osztálya

Szigorúan titkos!

Javaslat
sajtókommuniké megjelentetésére
Budapest, 1957. jan. 24.

A Belügyminisztérium Országos Rendőrfőkapitányságának illetékes szervei a lakosság [sic!] bejelentése alapján 1957. január 17-én őrizetbevették [sic!] J. R. Cooper 22 éves, C. A. Lord 22 éves, D. B. Lord 26 éves és Judith U. Crips 19 éves angol állampolgárokat. Ügyükben lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy J. R. Cooper tagja volt az „Intelligence Corps” elnevezésű angol katonai hírszerző testületnek, D. B. Lord pedig az angol hadsereg „Tábori Biztonsági Szolgálatánál” (FS) teljesített szolgálatot. Bizonyítást nyert az is, hogy az ú.n. „Egyetemi Forradalmi Diákbizottság” Angliába disszidált tagjaitól üzeneteket és leveleket hoztak a „Diákbizottság” Budapesten lévő tagjainak. Feladatuk volt a kapcsolat megteremtése. Elmondásuk szerint adatokat akartak szerezni a szovjet és a magyar hadseregre vonatkozóan, valamint a magyarországi politikai és gazdasági helyzetről.

J. R. Cooper, C. A. Lord már 1956 november elején is járt Magyarországon érvényes útlevél nélkül és Budapesten résztvettek az ellenforradalmi csoportok által emelt barrikádok építésében. Magyarországról visszatérve az angol sajtóban és rádióban a magyarországi helyzetről a valóságnak meg nem felelő, a Magyar Népköztársaságot rágalmazó nyilatkozatokat jelentettek meg.

[ÁBTL 3.1.9. V-142386. 98. Géppel írt tisztázat.]

- ¹ Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (a továbbiakban: ÁBTL) 3.1.9. V-150393. Az 1956. évi Magyarországi Ellenforradalom az állambiztonsági munka tükrében V. rész 74-81.
- ² A külföldi tudósítók forradalom alatti tevékenységével kapcsolatban, lásd: Az 1956-os forradalom a világsajtóban – Tudósítók a forradalomban. Szerk. Tischler János. Budapest, 1956-os Intézet, 2006.
- ³ Michael Korda az 1956 novemberi kalandot 2006-ban megjelent könyvében örökítette meg. Michael Korda: *Journey to a revolution. A Personal Memoir and History of the Hungarian Revolution of 1956*. HarperCollins, 2006.
- ⁴ A kerülőre azért volt szükség, mert a bécsi magyar konzulátuson nem kaptak beutazó vízumot Magyarországra, Belgrádban viszont igen.
- ⁵ Judith Cripps vallomása. ÁBTL 3.1.9. V-142386. John Roger Cooper, Meyer Richard Roraback és társai. 82.
- ⁶ Szovjet katonai egyenruhák és kitüntetések.
- ⁷ Katonai Hírszerző Iskola
- ⁸ ÁBTL 3.1.9. V-142386. 37.
- ⁹ ÁBTL 3.1.9. V-142386. 138. A vizsgálati dossziében található fényképeket a későbbiekben közölni fogjuk.
- ¹⁰ Belső Reakció Elhárító Osztály.
- ¹¹ Helyesen: Ursula.
- ¹² Lásd a 6. sz. lábjegyzetet!
- ¹³ Dr. Ábrányi Aurél újságíró 1949-ben disszidált, 1957-ig a Szabad Európa Rádió munkatársa volt Bécsben.
- ¹⁴ A mellékletet nem közöljük.